

A MAGYAR HARANGKINCS VÉDELME

A haranggal minden ember kapcsolatba kerül, hiszen évszázadok óta irányítja a mindennapi élet ritmusát. Mégis igen kevés ismeretünk van róla. Már a görögöknek és rómaiaknak voltak harangjaik, de általános használata Nyugat-Európában a kereszténység elterjedésével függ össze. A régi időkben a harang fontos szerepet töltött be a jó erők mozgósításában és a rosszak távoltartásában. A keresztény felfogás szerint is az égi szent erőnek a megidézője, az ég és föld közötti közlekedés fontos eszköze. Mint ilyen, zenei hangot adó jelzőeszköz.

Nálunk a falvak, városok lakossága igen erősen kötődött harangjához. Ez lehetett az oka annak, hogy a nagy háborús vészhelyzetek idején a magyar falvak, városok lakossága elsőként a harangot mentette el a támadók elől, rejtette vízbe vagy földbe. Továbbá annak is, hogy az idők folyamán számos legenda, mítosz maradt fenn és terjedt szájról-szájra, a magyar nép körében a harangokról.

Éppen ezért, meglévő harangjaink megőrzése, védelme mindannyiunk közös kötelessége. Harangjainkat ugyanis nemcsak a háborúk pusztítják, békeidőkben is számos károsító hatás éri őket. Maradandó kárt okozhat a légszennyezettség, a tornyokban megtelepedő denevérek, baglyok de főképpen a galambok. Ezek elsősorban ürülékükkel okoznak sérüléseket a harangokon, ami az idők folyamán olyan mértéket ölthet, hogy a harang hangzását módosíthatja. Ennél komolyabb sérülést jelenthet, egyenesen a harang pusztulását is hozhatja az elektromos üzemeltetés.

Mit lehet (és kell!) tennünk ezek megakadályozására, kiküszöbölésére?

1. A harangok állapotát évente legalább egy alkalommal ellenőrizni kell. Ha szükséges a mozgó részeit meg kell zsírozni.
2. Csak megfelelő, a harangtestet (nem a nyelvet) mozgató elektromos megoldást használjunk. A harangnyelvet mozgató megoldás a harangpalást megrepedését okozza.
3. Féléves gyakorisággal ellenőrizni szükséges az elektromos beállítást, hogy az ne térjen el a megadott értéktől.
4. Az elektromos motorral üzemeltetett harangot időnként (két-három év) el kell fordítani, hogy az ütések ne mindig azonos helyen ériék a harangpalástot.
5. A galambok ellen jó szolgálnak a korábban beépített zsaluk, ha ezek karbantartott állapotban vannak. Ahol zsalu nincs, ott a galambok ellen jó megoldás az ablakokra belülről kifeszített drótháló.
6. A védettség alatt álló denevérek és baglyok fészkelési helyein dróthálót tilos alkalmazni, helyette a természetvédelem által kidolgozott odúkat lehet beépíteni az ablakokba.
7. Ahol a galambok, baglyok és denevérek egyaránt előfordulnak, ott az egymás fölött eltolt keretes dróthálót lehet beépíteni, vagy a dróthálót a fészkelőodúval együttesen lehet alkalmazni.
8. Ahol átmenetileg egyik megoldásra sincs lehetőség, ott a harangok felületét, rendszeresen meg kell tisztítani a madárürüléktől. Erre a célra drótkéfe használható. Utána a mozgó részeket le kell zsírozni.
9. A harangok környezetét évente legalább egy alkalommal ki kell takarítani.

Fontos tudni:

1. A védett (azaz műemlék templomban lévő, vagy külön határozattal „műtárgyként” védetté nyilvánított) történelmi haragokon megóvási (konzerválási), restaurálási és átalakítási munkálatok csak a Hivatal előzetes engedélyével végezhetők. (Ide értve a az elektromos üzemeltetés ki- vagy átépítését is.)
2. Védett harangot csak a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben meghatározottak szerint lehet az ország területéről kivinni.
3. Védett, időközben kárt szenvedett harangot tilos beolvasztani, azt a templomtérben, vagy a sekrestyében kell elhelyezni és őrizni. (A védett harang állapotában bekövetkező ilyen, vagy ehhez hasonló lényegi változást a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalnak be kell jelenteni.)